

GOD VRAAGT MEER DAN GASTVRIJHEID:

Concrete verhalen over christenen en migraties

in theologisch perspectief

een bijdrage van KMS – Kerkwerk Multicultureel Samenleven
vanuit AMOS | oecumenisch netwerk christenen & migratie

TER INLEIDING

Migratie is één van de meest ingewikkelde en tegelijk boeiende fenomenen van onze tijd. De kerken in Europa zijn van dichtbij betrokken op het gegeven van de menselijke mobiliteit. Migratie is immers een treffende indicatie van het gebrek aan sociaal, economisch en demografisch evenwicht op regionaal en wereldniveau. Bovendien heeft het migratiegegeven, in alle landen die ermee geconfronteerd worden, een invloed op het samenleven en de wijze waarop de bevolking en de overheid omgaan met de legale nieuwkomers en zij die zich vestigen zonder een wettelijke verblijfsstatus.

Kerken benaderen migratiebewegingen niet enkel vanuit een problematische invalshoek. Want naast de soms dramatische realiteit die eraan ten grondslag ligt en die onze volle aandacht verdient, helpen migratiebewegingen mensen om elkaar beter te leren kennen en geven ze een kans tot dialoog en wisselwerking. Migraties zijn op die manier een factor van nieuwe – ook niet-economische - groei. De culturele, religieuze en levensbeschouwelijke diversiteit biedt een potentiële meerwaarde, als men er actief en zorgvuldig mee omgaat.

De hedendaagse migraties naar West-Europa worden echter - en meer in het bijzonder in de regio Vlaanderen - ervaren als een oorzaak van chaos, angst en onveiligheid. Enkel als er een groot economisch nut mee gepaard gaat wordt de aanwezigheid van (nieuwe) immigranten sterk gewaardeerd.

Wij constateren dat vele burgers zich star opstellen m.b.t. deze materie. Migraties boezemen hen angst in. Angst voor werkloosheid, het verlies van verworvenheden... doen hen – ook vanuit een xenofobe en racistische beeldvorming – blindelings stemmen voor een strenger grenzenbeleid. Die burgers verwachten alle heil van repressieve versperring van de toegang tot het grondgebied en van de effectieve verwijdering – desnoods met geweld - van het ‘teveel’ aan immigranten. Het discours van deze groep medeburgers staat veraf van de Messiaanse barmhartigheid waartoe de Blijde Boodschap oproept en waarvan de mensenrechtenverdragen vaak een hedendaagse vertaling zijn.

Op hetzelfde ogenblik stellen wij vast dat velen in kerken – en ook in andere levensbeschouwelijke groepen – dag in dag uit werken aan de opvang, de begeleiding en de integratie van de immigranten. We zien grote inzet in de hulpverlening aan migranten die lijden aan de gevolgen van hun migratie of van de sociale en culturele uitsluiting waarvan ze het slachtoffer zijn. Anderen verdedigen de rechten van migranten en nemen het voortouw in het bepleiten van een menswaardig migratie - en minderhedenbeleid.

Ons antwoord wil niet alleen principieel en ‘waarden - vol’ zijn, het wil ook elementen naar voren brengen waardoor geïnteresseerden inzicht kunnen krijgen in de veelzijdigheid van de migratiethematiek. Het wil hen ondersteunen in hun opstelling vanuit een christelijk - humanistisch standpunt. Het wil ook kerkgemeenschappen inspireren tot het formuleren van concrete verwachtingen m.b.t. het migratie - en minderhedenbeleid. Na een korte schets van de problematiek (deel 1), nemen wij in deel 2 deze vragen als vertrekpunt:

- Wat zijn christelijk - humanitaire uitgangspunten om het migratie - en minderhedenvraagstuk te benaderen?
- Wat mag minimaal verwacht worden van christelijke kerken, instellingen en organisaties in dit domein?

- Wat zijn concrete alternatieven voor deze onaanvaardbare elementen in deze beleidsdomeinen waarvoor wij als christelijke kerken, instellingen en organisaties ook onze verantwoordelijkheid kunnen opnemen?

Deel 1 - Een werkveld met vele uitzichten.

Vooraleer we op de bovenstaande vragen enig antwoord willen geven willen we enkele elementen aanbrengen die het werk- en denkkader fundamenteel bepalen. Het zijn stukken van eenzelfde puzzel waar de AMOS netwerkleden en KMS als organisaties steeds opnieuw blijven op wijzen. Over ‘Asiel in de kerk’ of over ‘Kerk en migratie’ kan je niets zinnigs zeggen als deze elementen niet mee worden genomen in de reflectie. In vele opzichten bepalen ze ook ons handelen én ons gevoel iets zinvol of niet aan het doen te zijn m.b.t. dit pastorale werkveld.

1.1. Motieven tot (im)migratie

Zij die zich bewegen naar een andere leefplek doen dat vanuit persoonlijke maar ook collectieve motieven. Mensen die ooit vertrokken of nog onderweg zijn vanuit hun land van herkomst hadden en hebben iets dat hen ertoe aanzet dat te doen. Er is iets dat hen drijft of wenkt. Sommigen vluchten omdat ze persoonlijk vervolgd worden of omdat ze bescherming nodig hebben in tijden van conflict en geweld. Anderen omdat ze een beter inkomen en meer sociale zekerheid wensen voor zichzelf en hun kinderen. Nog anderen omdat er zich ernstige ecologische problemen stellen. Bij immigranten is er voor alles een sterke wil om te slagen in het migratieproject.

Het gaan en komen, de trektocht en de intrede van immigranten in de ‘belofde’ landen, situeren zich in een wereldcontext waarvan zelfs de grote wereldleiders het er over eens zijn dat ‘de tijd loopt’, dat we binnen een afzienbare periode dreigen terecht te komen in het drijfzand van nog meer onrecht, honger, geweld en ecologische rampspoed. De benadering van het immigratievraagstuk dient fundamenteel ook met deze wereldcontext rekening te houden. Veel feitelijke internationale migratie heeft te maken met één of ander gemis. Gemis aan inkomen, aan werk, aan sociale zekerheid of culturele vrijheid. Gemis aan nationale veiligheid, interne vrede of eenvoudig gemis aan brood. Gemis aan gezondheidszorgen en onderwijs voor de kinderen. Gemis aan alles wat fundamenteel behoort tot de voldoening van menselijke behoeften. Gemis aan wat er nodig is zélf ter plaatse aan die behoeften te voldoen. Samengevat: een gemis aan een lokaal toekomstperspectief doet mensen immigreren.

1.2. Gastvrijheid

Voorlopig 150 miljoen mensen, straks 200 miljoen en met de klimaatverandering nog meer, verkeren in een immigratiesituatie. De immigranten veroorzaken wereldwijd discussie. Niet in het minst in de landen die bovenaan de lijst staan van de rijkste nationale staten. Misschien mag ons dat niet verwonderen.

Immigranten, zoekers naar bescherming en menswaardig leven komen – in de ervaring van onze AMOS netwerkleden - na hun reistocht niet terecht op neutrale plaatsen op deze aarde. Als ze niet levenloos belanden op de zeebodem of gehavend op één van de Europese stranden, vinden we ze bijv. terug in opvangcentra. Anderen beschikken onmiddellijk over een woning tussen de ‘ingezetenen’ van een stad of landelijke gemeente. De bewoners van die ‘landingsplaatsen’ hebben niet altijd dezelfde culturele en sociale roots als de nieuwkomers. Als dat wel zo is, dan nog blijft de nieuwkomer een immigrant van een jongere

generatie. Het komt dan ook voor dat nieuwe en jonge migrantengezinnen als een bedreiging worden ervaren door de oudkomers die reeds een bepaalde maatschappelijke status hebben verworven.

De ‘vreemdeling’, de nieuwkomer, de andere brengt – zeker als hij of zij behoeftig is – allerhande vragen met zich mee voor de ingezetenen. De gast (-arbeid(st)er,-gelovige,-cultuurdrager,-anderstalige,-zieke,-gefolterde,-bedreigde,-student,-man/vrouw,...) toetst de persoonlijke en collectieve gastvrijheid. De gast dwingt ons het bestaande maatschappelijke aanbod te herdenken en te herverdelen. De gast doet ons antwoorden op vragen zoals: wat is internationale solidariteit? wat is internationale sociale zekerheid? wat is duurzame ontwikkeling? wat is onze verantwoordelijkheid naar het land waar de gast vandaan komt? De gast is een oproep om principiële en filantropische pleidooien voor interculturele diversiteit in praktijk om te zetten op de werkvloer, op de kerkvloer, op de keukenvloer, ja tot op de tegels van de woonkamer. De gast is – zeker als hij/zij er andere uiterlijke kenmerken op na houdt – een spiegel voor ons persoonlijke gehalte aan racisme en xenofobie. De gast doorbreekt met andere woorden de lokale en bovenlokale rust. Hoe verrijkend dat naderhand ook moge blijken te zijn, het blijft in eerste instantie een moeilijke opdracht om over ‘de verstoring van de rust’ heen te komen.

1.3. Evolutie en bevolkingsexplosie

Hoe veelzijdig het vraagstuk van het migratie - en minderhedenbeleid theoretisch en praktisch ook moge zijn, het is een vraagstuk dat in omvang zal toenemen. Alle demografen en wetenschappers zijn het er over eens dat het aantal immigranten wereldwijd in aantal zal toenemen. Niet alleen de bevolkingsaan groei, maar ook de groei van de ongelijkheid in de wereld zorgt exponentieel voor nieuwe migraties. De nieuwe immigranten zullen meestal kiezen voor dezelfde vaste routes als hun voorgangers. Vele immigranten slaagden erin hun eigen situatie en ook die van de achtergeblevenen aanzienlijk te verbeteren. Vele berichten vanuit de ‘nieuwe wereld’ mogen dan nog de resultaten van de immigratie ophemelen, toch zullen zij vaak een extra impuls zijn voor kandidaat-immigranten om het toch maar te wagen.

Bovendien stel o.a. deze toenemende immigratie ons opnieuw voor het vraagstuk van ethische regulering van de wereldbevolking. Voor de AMOS stuurgroep is het alvast een uitgemaakte zaak dat we rond dit thema in de komende tijd niet lijdzaam kunnen zitten toekijken.

1.4. Vergrijzing

Het immigratievraagstuk waarover we ons buigen, houdt ook verband met economische en sociale vraagstukken die vandaag in de meeste Europese landen dagelijks het nieuws halen. De vergrijzing van de bevolking en het betaalbaar houden van de sociale zekerheid behoren tot de kernzorgen van de Europese regeringen. Niet iedereen is er van overtuigd dat de oplossing voor deze twee problemen ligt in het openen van onze grenzen voor meer arbeidsmigranten. Het is echter wel een feit dat de immigratie van de zestiger jaren heeft bijgedragen aan het Bruto Binnenlands Product. Zoals het ook is aangetoond dat de gezinshereniging die toen werd toegelaten gemotiveerd werd door demografische motieven. Bovendien zorgt de aanwezigheid van de kinderen en kleinkinderen van de immigranten van de zestiger jaren vandaag voor tewerkstelling en consumptie, voor belastinginkomsten en voor een reserve op de legale arbeidsmarkt als de economische conjunctuur een piek kent. Immigranten verlagen dus niet noodzakelijkerwijs het gemiddelde nationale inkomen. Zelfs als zij op de informele arbeidsmarkt tewerkgesteld worden – zoals trouwens ook vele gevestigde en nationale werknemers –, scheppen ze met hun banen ook werk op de formele arbeidsmarkt. We hoeven ons over dit laatste niet te verheugen, maar wel eerlijk te berichten.

1.5. Mensenrechten

Datzelfde geldt voor de minder fraaie en soms wraakroepende kwesties die met het immigratievraagstuk verbonden zijn. Wie luistert naar de verhalen over de redenen om het land van herkomst te verlaten, wordt geconfronteerd met mensonterende realiteiten. Maar ook tijdens de tocht naar en het verblijf in Europa wordt de menswaardigheid geschonden en worden mensenrechten met de voeten getreden. Zowel psychisch als fysisch laat dit bij immigranten sporen na. Het zijn niet alleen ‘daden’ die mensen tot slachtoffers van

mensenhandel en slavenarbeid maken, maar ook die vele discriminerende woorden en beslissingen. Vaak worden competenties van immigranten en de visie en kracht die kan uitgaan van mensen met de ervaring van vlucht en immigratie, miskend.

Als we stellen dat er meer dan gastvrijheid gevraagd wordt als antwoord op de immigratierealiteit dan houden we best dit geschetste kader in het oog. KMS en AMOS willen niet uitkomen bij een eenzijdig pleidooi voor de ‘rechten van de vreemdeling’, maar wel een evenwichtige oefening maken waarbij alle actoren in het gezichtsveld blijven. Wereldwijd delen mensen vandaag dezelfde vragen en onzekerheden in dezelfde fragiele geglobaliseerde wereld. Wereldwijd groeien fijnmazige verbindingen tussen mensen en worden tegelijk andere vormen van samenhang doorgeknipt. Er is sprake van een wereldwijd bondgenootschap, maar evenzeer van de verbrokkeling in kleine onafhankelijke (stads)staten. Alles wat met grenzen, integratie en identiteiten te maken heeft staat op het menu.

Deel 2 – Wat zijn volgens KMS/AMOS christelijk - humanitaire uitgangspunten om het migratievraagstuk te benaderen?

In wat volgt willen we – vanuit onze spiritualiteit en sociale leer – een zevental elementen aanbrengen die het kader kunnen bieden om onze visie en onze diaconie rond deze thematiek te ijken.

De zeven ijkpunten moeten ons op het goede spoor houden als we willen gaan denken over wat onze taak t.a.v. immigranten en etnisch-culturele minderheden en de multiculturele samenleving inhoudt. Ze stellen ons ook in staat om het denken en handelen van de overheden kritisch te benaderen.

We weten dat de uitgangspunten van de overheid niet dezelfde kunnen zijn of hoeven te zijn als die van de kerken. Nochtans zullen in wat volgt ook sporen van ‘grondrechten’ herkenbaar worden die vandaag in de Belgische grondwet of in internationale verdragen terug te vinden zijn. Kerk en Staat leven samen in een gescheiden verbondenheid, erkennen mekaar taak en kunnen dus ook kritisch met elkaar omgaan.

1. De aarde behoort aan God, dus minstens aan allen.

Vanuit onze geloofsovertuiging leggen we het eerste woord bij God. Alles begon met God. We drukken ermee uit dat we ons fundamenteel niets of niemand kunnen of mogen toe-eigenen. Zowel relationeel als materieel is elke mens geroepen tot vrijheid. Consequent daaraan moet er voor elk mens voldoende ruimte zijn of gemaakt worden om te kunnen leven.

Als enkelen zich van alles én als maar méér toe-eigenen, dan kunnen anderen niet meer leven. Dan is de wijn snel op. De ‘grote rest van de mensen’ worden dan ‘onderhorigen’ en krijgen het statuut van moderne slaven. Met fundamentele vrijheid en bevrijding heeft dat niets meer te maken.

Christenen kunnen en willen niet kiezen voor een samenlevingsmodel dat – vertrekkend van een groepsegoïsme – meer en meer aarde reserveert en begrenst voor het exclusieve gebruik en voor de persoonlijke opbrengst van een beperkte groep. We opteren voor een samenlevingsmodel dat het mogelijk maakt de goederen naar ieders behoefte te verdelen en het leven te bevorderen voor alle mensenkinderen. Zo'n rechtvaardig samenleven is een voorwaarde voor de vrede. Een geglobaliseerde economie met enkele winnaars en veel verliezers leidt tot chaos. Een wereldplaneet waar mensen niet noodgedwongen hoeven over rond te trekken om leven te vinden brengt rust en harmonie.

2. Wie de aarde bewerkt verdient meer en beter dan een loon. Wie behoeftig is bijstand.

Voor wie behoeftig is, ziek of zwak dienen we solidair te zorgen. Het is de barmhartigheid die ons stuurt. Wie door arbeid – in al zijn vormen – bijdraagt aan het bewoonbaar en beleefbaar maken van de planeet, het land en de stad, dient gerespecteerd te worden.

Respect begint en eindigt niet bij het uitbetalen van een menswaardige vergoeding voor het gepresteerde. Respect betekent ook dat de werknemer verzekerd wordt van voldoende levenskansen als er geen werk is. Dat mensen in hun levensonderhoud kunnen voorzien als het werken onmogelijk wordt. Dat bij ziekte of ongeval in de nodige zorgen voorzien wordt.

Respect betonen we niet enkel met centen. Geld is niet het enige instrument van gelijkberechtiging. Wie werkt is – ook al dient hij of zij zich te elfder ure aan – belangrijker dan het werk. Hij of zij die werkt is een mens. En een mens is meer dan enkel handen en een hoofd.

3. In de dienstbaarheid herkennen wij en bewandelen wij de weg van Jezus Christus.

Elkaar de voeten wassen is een sterk teken van dienstbaarheid. De dienstbaarheid staat hoog op de evangelische agenda. 'Mekaar dienen' staat boven 'aan mekaar iets verdienen'. Met de dienstbaarheid gaat een hele cultuur van aandacht gepaard. Onze eerste zorgen moeten uitgaan naar het lenigen van de noden van mensen. Er is de nood aan brood voor het lichaam en aan voedsel voor de geest. Of nog anders: onze dienstbaarheid beperkt zich niet tot het zorgen voor een maaltijd. Wij mobiliseren onze dienstbaarheid ook om onderwijs aan te bieden, zorg te dragen voor de ontwikkeling van de kennis en de geest.

4. De gekwetsten, wie vervolgd en bevreesd zijn, moeten beschermd worden.

Heel bijzonder richten wij onze ogen op de slachtoffers en zij die gekwetst zijn. Want 'we zullen het geknakte riet niet breken'. Wie uit andermans genade valt willen we een plaats bieden in de herberg. Wie getroffen wordt door een inhumane wet moet ergens opgenomen worden. Wij houden als christenen ons oog en hart gericht op de gekwetste mens. Wij kunnen er niet omheen. Ook al zijn ze niet altijd in ons midden, zij zullen als een soort 'afwezige derde' mee aan onze feest - en vergadertafels een plaats krijgen. Wat we uitvinden, aanbieden en organiseren is geroepen om bij te dragen tot hun toekomstperspectief. Wat beschikbaar is voor de middenmoot, moet toegankelijk worden voor elke mens. En als er drempels liggen, dan is het onze taak die weg te nemen. Daartoe riep Johannes ons op in de woestijn van de onderdrukking.

5. Wij bouwen bruggen en dammen de verscheidenheid niet in.

In de geest van Pinksteren willen we open en communicatief omgaan met de verscheidenheid. We willen oprecht omgaan in het nieuwe verbond met mensen van verschillend afkomst. In de diversiteit rondom ons laten we de Blijde Boodschap het sterkst klinken als wij ons ondernemend opstellen in het overleg en de relatieopbouw. Zodoende voeden wij geen vijanddenken en doen we niet mee aan moderne vormen van kruistochtenpropaganda. Daar waar wij haat en onverdraagzaamheid ondervinden leggen we er ons op toe ontwapenend te zijn. Wij dragen er zorg voor dat er

intermediaire structuren ontstaan die bijdragen tot de dialoog voor een gezonde samenleving. We willen in geen geval bijdragen tot de groei van het superioriteitsdenken, waarin de andere altijd de mindere is en wij de enigen beschaafde. Wij investeren daarom niet in twistgesprekken om de andere voortdurend van onze waarheid te overtuigen. Wij wachten niet op signalen van wederkerigheid om te blijven investeren in dialoog en relatieopbouw.

6. Wij weten wie we zijn en dragen zo bij tot actieve verdraagzaamheid en samenwerking.

Het is nodig voor een gezond groepsleven dat wij weten wie we zijn. De interne samenhang van bijv. een groep christenen mag best verwoord en verbeeld worden. Geloof belijden, verwoorden en verbeelden is juist aangewezen. Samenleven met mensen van andere cultuur- of geloofsgroepen betekent niet dat wij ons zo moeten gaan aanpassen aan de ander dat wij onszelf helemaal verliezen. Wij zouden er zelfs best aan doen te weten wat wij te zeggen en te doen hebben, in plaats van alleen maar te focussen op wat de ander volgens ons verkeerd doet. Een goed model van intercreatief samenleven en samenwerken veronderstelt dat de verschillende groepen zich aandienen aan de tafel van het overleg met een min of meer heldere inhoud van hun achtergrond en erfgoed. Hoe dynamisch die twee ook mogen zijn. In zo'n overleg ontwikkelen we onze identiteit en zetten we ze in, in het perspectief van de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid om de samenleving in vrede en gerechtigheid op te bouwen.

7. Wij gaan verder, vol van hoop!

Als christenen oefenen we ons in het opbouwen van de samenleving. Afbreken interesseert ons niet. Reële problemen zijn er om positief te worden aangepakt. Wij willen ze niet gebruiken als een opstapje om meer chaos en zwartgalligheid te bevorderen. De uitdagingen van onze samenleving, de moeilijke kwesties, het lastige gedrag van sommige mensen willen wij aangrijpen om bij te dragen tot de humanisering van onze omgeving. Christenen gaan aan de slag om als actieve burgers hun verantwoordelijkheid op te nemen voor meer sociale samenhang in hun woon-, werk- en leefomgeving. Het is onze wens dat ieder aan de tafel kan aanschuiven en dat het feest kan beginnen.

Deel 3: Wat mag voor dit werkveld minimaal verwacht worden van christelijke kerken, instellingen en organisaties?

In een tiental werkdomeinen willen wij hier aangeven wat een **minimumprogramma** zou kunnen zijn vanuit onze plaats en verantwoordelijkheid in de samenleving. Wij formuleren daarbij telkens opdrachten voor de kerk en dus ook voor onszelf. Deze uitgangspunten worden ook gedragen door het AMOS netwerk. Enkele van deze werkdomeinen betreffen niet alleen het enge immigratie- of asielvraagstuk, maar zijn toch belangrijk voor het goede onthaal, de opvang en de integratie van mensen die nieuw aankomen.

1. Het recht op migratie maar ook het recht op ontwikkeling in het land van herkomst verdedigen.

Elke persoon heeft het recht op migratie en om als migrant zijn/haar capaciteiten, aspiraties en projecten beter te verwezenlijken. De kerk heeft tot taak de aantasting van dit recht aan te klagen en de immigratiepolitiek van ons land terzake kritisch te evalueren.

Wij moeten nagaan in welke mate een streng toelatingsbeleid tot het grondgebied is ingegeven door factoren van het respectievelijk beperkt of algemeen belang. Elke staat heeft immers het recht om zijn migratiepolitiek te laten bepalen door het algemeen belang. **De kerk moet in staat zijn – samen met anderen – de grondslagen van de migratiepolitiek te achterhalen. Als die grondslagen zich eenzijdig situeren in een blinde beschermingsdrift van de eigen welvaart, dan moet daar ondubbelzinnig tegen ingegaan worden.**

Tegelijk en met evenveel aandacht moet de kerk pleiten **voor de aanpak van de oorzaken van migratiebewegingen**. De inspanningen van kerkelijke en christelijke solidariteitsacties in het Zuiden, vaak landen van herkomst van immigranten in België, moeten benaderd worden vanuit het gezichtspunt van het migratiefenomeen. Vanuit hun participatie aan het Europees, Federaal en Regionaal ontwikkelingsbeleid moeten **christelijke ontwikkelingsorganisaties** pleiten voor een sterke werking rond het thema ‘migratie en ontwikkeling’. Meer **concreet** moeten wij aandringen op een sterk buitenlands beleid van conflict- en geweldpreventie, steun aan democratiseringsprocessen en een eerlijk handelsbeleid dat de tewerkstellingskansen en de levensstandaard in het Zuiden verhoogt.

2. Door vorming en educatie het intercultureel samenleven bevorderen en het racisme op een geweldloze manier effectief leren bestrijden.

De kerken, christelijke instellingen en organisaties beschikken over een fijnmazig netwerk van groepsbijeenkomsten. Zowel binnen als buiten kerkgebouwen zijn er tienduizenden mensen per week die elkaar ontmoeten. Deze samenkomsten geven ons de mogelijkheid en de verantwoordelijkheid om doorheen vorming en educatie de kerk- en organisatieleden te sensibiliseren betreffende de nieuwe samenleving waarin wij zijn terechtgekomen.

Christelijke organisaties en het katholiek onderwijs hebben deze taak al eerder opgenomen in het kader van de democratisering en emancipatie van onze samenleving na Wereldoorlog II. Vandaag zijn sociaal-cultureel vormingswerk en de kerken aan zet om de samenleving een educatieve hand toe te reiken op de weg van een harmonieus intercultureel samenleven.

Deze vorming en educatie moet oog hebben voor de noden aan interculturele ontmoetingen, maar ook voor racistische uitspraken en vooroordelen en voor de geweldloze en effectieve bestrijding ervan.

3. De interculturele diversiteit tot meerwaarde maken in de pastorale structuren en het beleid van christelijke organisaties en instellingen.

De zogenaamde ‘fluwelen apartheid’ of het naast-mekaar-leven en de contactarmoede zijn zichtbaar in vele maatschappelijke structuren en in onze samenleving als geheel. Met uitzondering van de secundaire en clandestiene arbeidsmarkt waar geen gebrek is aan culturele diversiteit, en schoorvoetend ook voor de zorgsector, de politie en de politiek, kleuren de meeste werkplaatsen niet divers. Dat is ook zo in de meeste kerken, in sociaal - culturele en welzijnsorganisaties en in het katholiek onderwijs.

Wij hebben een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid om al onze krachten in te zetten voor **een intercultureel organisatiebeleid op die plaatsen waar wij kerken, instellingen en organisaties (mee)besturen**. Wij moeten ons bewust zijn van de voorbeeldfunctie die een dergelijke aanpak kan hebben voor de hele samenleving.

4. De relatieopbouw tussen en samenwerking met religies en levensbeschouwingen – in het bijzonder met de moslims – bevorderen.

De katholieke kerk heeft geen monopolie meer in België. Dat is zo in het kader van de erkende erediensten en levensbeschouwingen. Dat is ook zo als we de diversiteit zien aan mensen die zich bekennen tot één of andere levensbeschouwing of geloofsovertuiging in onze omgeving. Terugplooiën op onze eigen identiteit, alle tijd en energie steken in de herovering van het monopolie, is geen evangelische optie.

Wij worden eerder geroepen om te werken aan een constructieve samenhang. Er is veel dat ons bindt. Maar tegelijk zijn er vele pogingen om onze verschillen als motief te gebruiken om ons tegen elkaar in het harnas te jagen. Er is een negatieve beeldvorming over de inhoud en de praxis van het 'geloof van de andere'. Er zijn zielige veralgemeningen die we moeten ontkrachten en valse voorstellingen die moeten gecorrigeerd worden. Er zijn pogingen alom om het geloof te privatiseren. Het is daarom nodig om met mensen en voorgangers van andere levensbeschouwingen en geloofsovertuigingen te werken aan relatieopbouw van onderuit. Later kan relatieopbouw voortgezet worden in de interlevensbeschouwelijke dialoog.

Wij hebben een bijzondere taak in de relatieopbouw met de moslimgemeenschappen in ons land. Dat is zo omdat zij een groeiende geloofsgemeenschap zijn, omdat zij een monotheïstische zusterreligie zijn, maar ook omdat zij historisch – naast de joodse gemeenschappen – hebben bijgedragen tot de uitbouw van het Europese culturele erfgoed. Deze bijzondere taak neemt niet weg dat wij ook actief kunnen werken aan de relatieopbouw met mensen uit andere geloofsovertuigingen en levensbeschouwingen.

5. De lokale kerkgemeenschap en de diaconale kerkvormen zijn plaatsen voor onthaal, opvang en intercultureel samenwerken.

De lokale kerkgemeenschap, maar ook de diaconale pastorale diensten en werkvormen (in ziekenhuizen, arbeidersbeweging, ziekenfonds, Welzijnsschakels, Noord-Zuid solidariteitsgroepen, gevangnissen, jeugdwezijn,.....) hebben verschillende troefkaarten om het onthaal van nieuwkomers en de interculturele samenwerking concreet te maken.

Als concrete plekken van solidariteit kunnen zij steun verlenen bij het aanleren van de Nederlandse taal en de alfabetisering, sociale noden lenigen, samenwerking in het kader van een (kerkelijke) solidariteitsactie,... . Als plaats van verzet werkt ze mee met campagnes van de (kerkelijke) solidariteitsacties die de mensenrechten en de duurzame ontwikkeling bevorderen. Als teken van tegenspraak en hoop gaat ze vriendschappelijke banden aan met andersdenkenden en andersgelovigen in de nabijheid.

Tenslotte is zijn onze pastorale werkterreinen plaatsen bij uitstek om mensen met een immigratiegeschiedenis kansen te geven hun competenties in te zetten. Het is onze gemeenschappelijke taak het beeld te bestrijden waarbij de vreemdeling altijd 'geassisteerd' moet worden.

6. Opvang en onderdak voorzien voor kwetsbare groepen.

Het is nodig dat een aantal kerkgemeenschappen investeren in initiatieven van dienstbaarheid en sociaal engagement naar mensen zonder papieren, asielzoekers, vluchtelingen en nieuwe immigranten die in nood verkeren en zeer kwetsbaar zijn.

We denken daarbij aan thuisopvang, aanbieden van onderdak in wooneigendom van de kerken en religieuze gemeenschappen, ondersteunen van juridische bijstand in procedures, bemiddeling en begeleiding naar sociale diensten, financiële of materiële ondersteuning van de (school)opvang van minderjarigen, toegang tot het aanbod van (geestelijke) gezondheidszorg in katholieke instellingen en ziekenhuizen....

Vanuit deze concrete dienst kunnen zij – samen met anderen – hun stem laten horen opdat terzake ook structurele keuzes gemaakt worden door de bestuurlijke overheden.

7. Het kerkasiel beoefenen voor mensen in levensbedreigende situaties.

Het organiseren van een kerkasiel met verblijf in een kerkgebouw is één van de mogelijkheden om aandacht en bescherming te vragen voor de situatie van benadeelde asielzoekers of immigranten. Dat is vooral zo als het gaat over een vraag om bescherming van één of meerdere personen wier verwijdering van het Belgische grondgebied een levensbedreigend, onrechtvaardig en onaanvaardbaar karakter heeft.

Het (mee)organiseren van dergelijk kerkasiel is een uitdrukking van verbondenheid met mensen die al tot onze kerkgemeenschap behoren of die in de kerk een bondgenoot zien om hun noden kenbaar te maken. Vandaag verstaan wij onder kerkasiel ook een brede waaier van inzet van de kerkgemeenschap voor mensen zonder wettig verblijf of in een prangende situatie. Dat kan gaan van het opnemen van een vrijwilligerstaak in het aanleren van de Nederlandse taal , over het huisvesten van mensen met een woningnood... tot het voeren van solidariteitsacties. Het was de taak van ons vorige netwerk Kerkasiel anders om dat duidelijk te maken.

8. De informele arbeid niet organiseren en de clandestiene werknemers beschermen.

Wij hebben de verantwoordelijkheid de bescherming van clandestiene arbeidsmigranten mee te realiseren. Wij hebben die verantwoordelijkheid onder meer omdat wij een onderdeel zijn van de civiele maatschappij. Wij hebben de plicht om de bestaande wetgeving - die ook de clandestiene werknemers zonder een arbeidsvergunning beschermt - te respecteren en er ook voor te zorgen dat ze uitgevoerd wordt.

Wij kunnen informatie en concrete diensten aanbieden om het misbruik tegenover deze werknemers te doen verminderen. Wij hebben bovendien de ethische plicht degenen die er veel financieel profijt uit halen op hun burgerplichten te wijzen. Het opnemen van deze verantwoordelijkheid houdt tegelijk in dat wij geen pleidooi kunnen houden voor de verdere uitbreiding van de clandestiene arbeidsmarkt.

In beginsel kunnen kerken en christelijke organisaties niet meewerken aan de ontwikkeling of de organisatie van clandestiene arbeid. Tewerkstelling als tegenprestatie voor humanitaire hulp is ook onderhevig aan het arbeidsrecht en de sociale wetten. De loonvoorwaarden van dergelijke prestaties worden dus zoals bij legale tewerkstelling steeds bepaald door het minimumloon van de betreffende sector en de te betalen sociale zekerheid.

9. De goede voorbeelden van intercultureel samenleven zichtbaar maken.

Als we teken van hoop willen zijn, dan moeten we als christenen ook meer aandacht vragen voor het goede dat in ons midden gebeurt. Wij beschikken over meer dan vijftig mediakanalen die christelijk geïnspireerd zijn. Sommige daarvan bereiken wekelijks tienduizenden lezers. Wij beschikken wekelijks over meer dan 550 lokale pagina's in de verschillende edities van Kerk & Leven.

Verschillende organisaties beschikken over een website en verspreiden een elektronische nieuwsbrief. Het ligt voor de hand dat wij deze media-instrumenten inzetten om de negatieve of problematische nieuwsspreiding over de multiculturele samenleving en over bepaalde etnisch-culturele minderheden te nuanceren.

10. De boodschap van eenheid in verscheidenheid of interculturele samenlevingsopbouw verkondigen.

Zij die in een kerkgemeenschap verkondigingswerk doen hebben een bijzondere taak in het opbouwen van een interculturele kerk en samenleving én inzicht in de immigratierealiteit. Zij hebben een taak om hun toehoorders te openen op een hogere menselijkheid. Hun spreken en preken kan zich niet beperken tot het herhalen van brave compromissen omtrent deze thematiek. Zij kunnen zich niet verbergen in een neutraliteitshouding, maar moeten de opstanding verkondigen. Wie de christelijke Blijde Boodschap verkondigt, verkondigt geen clanbeveiliging, geen emocultuur, geen absolute privacy en nationalistisch zelfbehoud. De christelijke boodschap verkondigt een levenskrachtige en open cultuur. Geloven in de Christus, de profeet van de vrede en Gerechtigheid, is geloven in 'meertaligheid' en de meerwaarde van het verschil.

Het spreekt voor zich dat de realisatie van dit minimale programma niet mogelijk is zonder de inzet van aanzienlijke middelen. Vele kwesties kunnen worden opgenomen in de gewone agenda van pastorale werkingen en van instellingen en organisaties. Dat is het wezen van een interculturele en inclusieve aanpak. Desalniettemin zal het noodzakelijk zijn als kerkgemeenschap – in alliantie met organisaties en instellingen én ook met erkenning en betoelaging door de bestuurlijke overheden – te beschikken over geëigende instrumenten om het programma ook uitvoerbaar te maken. Wij denken dat de realisatie ervan bijdraagt tot de opbouw van de hele samenleving. Het draagt bij tot sociale cohesie en versterkt daarom ook het democratisch gehalte van onze maatschappij. Het is daarom passend dat de leiding van de kerken werk maakt van een kerkfinancieringsmodel dat toelaat deze diaconale uitdaging professioneel en duurzaam aan te gaan.

TENSLOTTE

AMOS | oecumenisch netwerk christenen & migratie Asiel.Migratie.Ontwikkeling | één verhaal | in Solidariteit

AMOS groepeerd en verbindt christenen en andere geïnteresseerden die al op een concrete wijze gestalte geven aan wat minimaal mag verwacht worden. Hun blikveld ligt verder dan wat doorgaans onder 'gastvrijheid' wordt verstaan. Ze weten ondertussen ook wel dat deze kwestie een grote mobilisatie van kracht en uithoudingsvermogen vraagt om er een zinvol verhaal van te maken.

Het is daarom dat AMOS – ongeveer tien jaar na het Kerkasiel.anders netwerk – onder meer sterk wil inzetten op het aspect van de oorzaken van de immigratie. Maar ook op de ondersteuning van al wie professioneel of vrijwillig instaat voor onthaal en opvang van asielzoekers, immigranten en mensen zonder papieren.

Het is daarom dat AMOS mobiliserend wil werken naar 18 – 35 jarigen om de pastorale wacht af te lossen van zovele ouderen die dagelijks instaan voor noodhulp, administratieve en juridische begeleiding, bemiddeling en verbinden van de kwetsuren die door concreet alledaags racisme zijn ontstaan.

Het is daarom dat AMOS zich verbindt aan ruimere samenwerkingsverbanden – zoals het Forum Asiel en Migraties en het Netwerk Rechtvaardigheid en Vrede, om de politieke angst voor of uitbuiting van het migratievraagstuk te doen omslaan in verstandig en effectief migratiebeleid.

Het is daarom dat AMOS – zoals in de Kruisweg van de immigrant getoond wordt – meer wil investeren in de ontmoeting met de immigrant met zijn/haar verhaal. Want meer dan problemen hebben ze een boodschap.

Leuven, 12 februari 2010

www.kms.be
amos@kms.be